

IZ USKRSNE LITURGIJE BIZANTINSKOG OBREDA

Uskrs je u istočnoj kao i zapadnoj liturgiji središnji blagdan i prvi koji je Crkva od početka svetkovala. I svaka nedjelja je u bizantinskom obredu ponavljanje svetkovanja Uskrsa. Svetkovanje uskrsnog otajstva proteže se kroz pedeset dana, a nedjelje iza Uskrsa nose nazive: po onim evanđeljima koja se na njih čitaju: tomina, mironosca, razslablenoga /paralitika/, samaritanke, slijepca od rođenja. U svima je osnovna misao Kristovo božanstvo koje je svim sjajem zablislalo u uskrsnoj noći. Zato je Uskrs "praznik nad praznicima i svečanost nad svečanostima" /Osma pjesma uskrsnog kanona/.

Kulminacija svečanosti uskrsnuća je u Uskrsnoj jutrenji. Subotna vigiliya spojena s liturgijom sv. Bazilija je posljednje bogoslužje Velikog tjedna. Na njoj su primljeni krštenjem novi članovi u kršćansku zajednicu. Čitanja iz Sv. Pisma su mnogobrojna /15/ i dugačka. U stihovima poslije Apostola Crkva pjeva: "Uskrsni, Bože, i sudi zemlji, jer ti ćeš biti nasljednik među svima narodima", ali Hrist je još u grobu. Zato i pjevamo umjesto "Dostojno" iza pretvorbe: "Ne ridaj, Majko, za mnom svojim Sinom... jer ustaću i proslaviću se i uzvisiću trajno slavom kao Bog one što te vjerom i ljubavi slave".

Uskrsna Jutrenja je na nekim mjestima počimala u ponoć, a drugdje u ranu zoru. Saкупivši se u crkvi, svi izlaze zajedno sa

svećenstvom pred Crkvu i obišavši je procesijom tri puta uz pjevanje stihire: "Uskrsnuće tvoje, Hriste Spase, anđeli pjevaju na nebesima, udostoj se i nas na zemlji čistim srcem pjevati i slaviti te", stanu ispred zapadnih vrata. Svećenik prvo izgovara zaziv slave Presvetog Trojstva, a onda počinje tropar uskrsnuća: "Hrist je uskrsnuo iz mrtvih ispravivši smrću smrt, darova život onim u grobovima". Taj se tropar ponovi više puta. Uz pjevanje početnih redakata 67. psalma "Neka ustane Bog" i uz pjevanje istog tropara svi ulaze opet u crkvu. Tada počinje pjevanje uskrsnog kanona. Njega je sastavio sv. Ivan Damaskin. Evo nekoliko izvadaka prema staroslavenskom tekstu:

Dan je uskrsnuća, ljudi, prosvjetlimo se! Pasha Gospodnja, Pasha! Od smrti u život, od zemlje na nebesa privede Hrist Gospodin nas koji pjevamo pobjednu pjesan.

Očistimo osjećaje i pogledajmo Hrista koji blista nepristupnim svjetlom uskrsnuća, dok pjevamo pobjednu pjesmu da jasno čujemo kako reče: Radujte se!

Nebo nek se dostojno veseli, zemlja nek se raduje, nek svetkuje sav vidljiv i nevidljiv svijet jer je ustao Hrist, vječna radost!

Blistaj, blistaj u sjaju, novi Jeruzaleme, jer te obasja slava Gospodnja! Igraj i veseli se, Sione, a ti se, čista Bogorodice, raduj radi uskrsnuća svoga Poroda!

O božanskog, o milog, o preslatkog

tvoga glasa! Obećao si nam, Hriste, nevarljivo da ćeš s nama biti do svršetka vjekova. Mi vjerni imajući ga kao tvrdu nadu radujemo se.

O velika i presveta Pasho, Hriste, o Mudrosti i Riječi Božja i Moći! Daj nam da budemo zaista dionici tvoji u danu bez suto na tvojega kraljevstva.

■■■■■■

UZ NOVE RUBRIKE

USKRSNO DOBA Nitko valjda više ne dije li crkvenu godinu na tri dijela: božićno, uskrsno i duhovsko doba. A pogotovo ovo zadnje više nitko ne broji od Duhova kad taj blagdan s cijelom osminom spada u uskrsno doba. Enciklika "Mediator Dei" u toku crkvene godine ističe sedam posebnih dobi. S njom se slažu i nove rubrike, samo što br. 76. uskrsno doba dijeli u tri podrazdijela: doba Uskrsa, doba Uzašašća i osmina Duhova. To ćemo uskrsno razdoblje mi proživjeti kroz ova dva mjeseca. Kako? Jedna sama riječ kaže sve: ALELUJA. Pun ga je misal i časoslov. Nije ni važno što znači etimološki. Židovima je mogao značiti drugo, a nama je to usklik uskrsne pobjede i radosti. To je izraz našeg uvjerenja: Krist je pobijedio, i mi ćemo s njime pobijediti. U ovom smislu treba shvatiti značajne i dosta teške formulare nedjeljnih Misa po Uskrsu. A ovo doba ima i svoju pjesmu "Gloria in excelsis", kojoj na Jutrenji odgovara srodan "Te Deum". "Gloria" je započeta o Božiću, a